

תְּקוּנַת שְׁיִשְׁי

ליל י"ג באדר

סוד הקמת המשכן

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא יָד מִשְׁדֵּי, וּלְכָל
הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל דָּא ש' דְּשָׂדֵי. וּשְׂמָא דָּא
פְּלִיל רְזִין עֲלָאִין לְמַאֲרֵי חֲכֻמָּתָא. ש'
תְּלַת אַבְהֵן חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת. ד'
אַרְבַּע רְאִשֵׁי הַחִיָּה נֶצַח הוּד יְסוּד
מְלָכוּת, תְּפִלִּין דְּרוּעָא י' דָּא שְׂכִינְתָּא.
וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה, זֶה [אוֹתִיּוֹת] י"ד
מִשְׁדֵּי¹, וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל – זו [אוֹת]
ש' שֶׁל שְׂדֵי¹. וְשֵׁם זֶה כּוֹלֵל סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים לְבַעֲלֵי הַחֲכֻמָּה. ש' [כְּנַגְדֵּי]
שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת,² [שְׁהֵם כְּנַגְדֵּי] חֶסֶד גְּבוּרָה
תְּפָאֲרַת.³ ד' [כְּנַגְדֵּי] אַרְבַּעָה רְאִשֵׁי
הַחִיָּה,⁴ [שְׁהֵן כְּנַגְדֵּי] נֶצַח הוּד יְסוּד
מְלָכוּת [כ"ז בְּתַפְלִין שֶׁל רֹאשׁ, וּכְנַגְדֵּי
ז"א]. תְּפִלִּין שֶׁל זְרוּעַ [יֵשׁ שָׁם] י', וְזו
הַשְּׂכִינְתָּה.⁵

דְּבַר אַחַר: ש', [כְּנַגְדֵּי] שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת
[חג"ת]. ד', [כְּצוּרָה שֶׁל] שְׁנֵי וָוִין
[דְּהֵינּוּ] שְׁנֵי עַמּוּדִים [נֶצַח הוּד], וּבְגִלְלַת
אוֹרוֹת שְׁנַתְחַלְקוּ בְּתוֹכָם הֵם [נְעֻשִׁים] ד',
וְנִתְבָּאֵר. יו"ד – [י"ו] זֶה צְדִיק [יְסוּד],
שְׁעוּמָד בְּיַחַד עִם [ד'] הַשְּׂכִינְתָּה [עֲטֶרֶת
הַיְסוּד], שְׁלֹא לְהַפְרִישׁ אוֹתוֹ מִמֶּנָּה.

דְּבַר אַחַר: ש' תְּלַת אַבְהֵן. ד' תְּרִין וָוִין
תְּרִין סְמְכִין, וּבְגִין נְהוּרִין דְּאֵתְפְּרִשְׁאֵן
בְּגוּיָהוּ אֲנוּן ד' וְאֵתְמַר. יו"ד דָּא צְדִיק
דְּקָאִים בְּהַדֵּי שְׂכִינְתָּא, וְלֹא לְאֵפְרָשָׁא
לֵה מְנָה.

1. ש' בגימטריה "המורא הגדול".

2. עי' ת"ז תי' כא, סו, ע"א: "שד"י הא אוקומה ש' תלת ש' תלת אבהן"; שם תי' כב, סז, ע"א; תי' פו, ע"ב.

3. עי' ת"ז ת' טט, קד, ע"א.

4. עי' זהר פנחס רכד, רע"א.

5. עי' זהר ואתחנן רסו, ע"ב.

6. ד, אפשר לכתוב אותה על ידי שתי ווין, עיין קל"ח, פתח כ, עמ' נד.

וּלְכַל, לְאַתּוּי אֲדוּנֵי דְמַתְחַבֵּר בְּהִדְהָ. תּוּ, וּלְכַל, לְאַתּוּי אֵל, כְּדָא מְרִינָן: וְאֵל שְׂדֵי יְבָרְךָ וְכוּ' (בראשית כח, ג). אֵל דָּא שְׂכִינְתָא דְאַתְחַבְרַת בְּהוּא שְׂדֵי. אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה דָּא אֵל שְׂדֵי, דְּהָא מְהֵכָא בְּרַכָּאן נִפְקִין לְכָל סֵטֶר, בְּגִין כֶּךָ: וְאֵל שְׂדֵי יְבָרְךָ אוֹתָךְ. הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל, חוּ"ג. וּלְכַל, לְאַתּוּי תַּפְאָרַת עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא. אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה, דָּא אֵל שְׂדֵי, דְכֻלְהוּ תְּקוּנִין אֵלִין ע"י דְצַדִּיק, דָּא מִשָּׁה [אצ"ל: מִטָּה] מְטַטְרוּ"ן וְכוּ'.

וּבְקַדְמִיתָא וּמִשָּׁה הָיָה רַעָה (שמות ג, א) מְסַטְרָא דכ"ז אֲתוֹן רוּעָה וְדָאֵי. וּכְדִין אֲתִיב לָהּ מִטָּה וְדָא שְׂדֵי, מִטָּה וְדָאֵי מְסַטְרָא דְצַדִּיק. בַּהּ וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְכוּ' (שם ד, יז) דְּבִהָאֵי תִלְיָן פְּלִהוּ אֲתִין. בְּגִין כֶּךָ לְכָל הָאוֹתוֹת וְכוּ' וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה. וְעוֹד, מִטָּה מִשָּׁה דָּא מְטַטְרוּ"ן דְאַתְהֶפֶךְ מִטוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב וְדָא מְטַטְרוּ"ן. אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה, מ'ט"ט

וּבַתְחִלָּה: וּמִשָּׁה הָיָה רַעָה (מספר קטן עם הב' כוללים שוה כ"ז) (שמות ג, א) מִצַּד שֶׁל כ"ו אוֹתוֹת [כ"ב אוֹתוֹת וְה' סוּפּוֹת], רוּעָה וְדָאֵי. וְאֵז גִּתָּן לוֹ מִטָּה, וְזֶה שְׂדֵי,¹¹ מִטָּה וְדָאֵי מִצַּד שֶׁל צַדִּיק [יסוד]. עֲלִיו [בתוב]: וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו' [תקח בידך אשר תעשה בו את האחת] (שם ד, יז) שְׂבֻחָה [הַמִּטָּה] תְּלוּיֹת כָּל הָאוֹתוֹת. לְפִיכָד: לְכָל הָאוֹתוֹת וְגו' וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה. וְעוֹד, מִטָּה מִשָּׁה, זֶה מְטַטְרוּ"ן שֶׁהִתְהַפֵּךְ מִטוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב,¹² וְזֶה מְטַטְרוּ"ן. אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה

ע"י הקדמת הזהר ח"א, כ, ע"א.
 8. א"ל שד" כמנין מש"ה.
 9. ע"י זוהר ח"א, כ, ע"א; זהר לך לך ח"א, צה, ע"ב ושם: מאל שד"י יוצאות כל הברכות.
 10. בדפוס ראשון כתוב: דא שד"י מטטר"ן, אבל בכ"י רמח"ל (והמילים לא כל כך ברורות ונכתבו בין השורות) כתוב דא משה מטטר"ן. שד"י בגימטריה מטטר"ן, ע"י זהר פנחס ח"ג, רנח, ע"א.
 11. ע"י ת"ז ת"י ס, צג, ע"ב. ע"ע זוהר, בראשית, כז, ע"א.
 12. ע"י ש; ע"י קנאת ה' צבאות עמ' צח-צט, בענין התהפכות המטה לנחש והנחש למטה.

– [ר"ת] מ'ט"ט ש'ר ה'פנים ודאי, וזה
[לרבות] המושפן שהוקם במדבר על ידו
[משה].¹³

והנה רב המנונא הוקן בא, פתח
ואמר: ר' ר' ודאי ולכל היד החזקה דא
– זה המושפן שהקים משה במדבר,
שנאמר בו: ושכנתי בתוך בני ישראל...
ונקדש בכבדי (שם כט:מג,מה). קדשה
שלו [של המושפן] תלויה בזה הפבור
[השכינה]¹⁴ שיתחבר בו, להיות בית
דירה למלך. וכהנים [חסד] עומדים
לתקן אותו [המושפן] בעבודה שלהם.
לויים, לשמור אותו מצד של השמאל
[גבורה].¹⁵ ישראל [תפארת], כוללים
הכל בקשר אחד.

ועוד, כהנים ולויים, ביניהם המושפן
עומד, וסודו הוא, השכינה בין שתי
זרועות¹⁶ [חו"ג], שנאמר בה: שמאלו
תחת לראשי וימינו תחבקני¹⁷ (שיר ב, ו).

ישראל, מהם [התרומה בסוד השכינה,
כמו שכתוב]: ויקחו לי תרומה (שמות
כה, ב), שהמושפן משלהם [מתרומתם]

ש'ר ה'פנים ודאי, ודא משפנא דאתוקם
במדברא על ידוי.

והא רב המנונא סבא אתי פתח
ואמר, ר' ר' ודאי ולכל היד החזקה דא
משפנא דאקים משה במדברא, דאתמר
בה: ושכנתי בתוך בני ישראל... ונקדש
בכבדי (שמות כט: מג,מה). קדשה דילה
תליא בהאי פבור דאתחבר בה, למיהוי
בית דירה למלכא. וכהני קימין לאתקנא
לה בפלחנא דלהון. לואי לנטרא לה
מסטרא דשמאלא. ישראל פלילן פלא
בקטרא חד.

ותו, כהני ולואי ביניהו משפנא קאים,
ורזא דא שכינתא בין תרין דרועין,
דאתמר בה: שמאלו תחת לראשי וימינו
תחבקני (שיר ב, ו).

ישראל, מניהו: ויקחו לי תרומה (שמות
כה, ב) דמשפנא מדילהון אתעביד. ורזא

13. ועי' זהר תרומה ח"ב, המ"א, סע"א.

14. זהר בראשית כה, ע"א; שם נח סז, ע"א; ת"ז מזהר חדש קס, ע"ב; תקט"ו תפלות, ת' קל.

15. עי' זהר בהעלותך ח"ג, קנא, ע"ב.

16. עי' ת"ז תי' כא, מו, סע"א.

17. עי' ת"ז תי' יג, כז, ע"ב.

נעשה. וסוד הדבר: זאת [השכינה] הפעם עצם מעצמי וגו' כי מאיש לקחה זאת¹⁸ (בראשית ב, כג).

וכמו אלו שנאמר בהם: וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו וגו' (שמות לה, י), שעשו אותו בשביל כל ישראל. ואלו הצדיקים שמתקנים תקונים של השכינה, אם תאמר שלעצמם בלבד הם עושים. לא כך, אלא: וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו, לתקן בשביל כלם. ויש [צדיק] שהוא לבדו יכול לתקן עבור כל ישראל, כמו שנאמר: ויקם משה את המשכן (שם, מו, ח). שהנה כל אלו הפעשים נעשו בתקון, כל אחד בשלו. אבל הכל לא השלם ולא תקן, אלא על ידי משה, שהוא שקול כנגד כל ישראל.¹⁹

על אותם חכמי לב נאמר: וכלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו וגו' (שם לא, ו). חכמה – זו השכינה.²⁰ שמי שהשכינה אינה שורה במעשיו, אין מעשיו מעשים,²¹ [היות שמעשיו] אינם מתקבלים לפני המלך, כמו שכתוב: כי אם בואת²² יתהלל המתהלל וגו'²³ (ירמיה ט, כג).

דמלה: זאת הפעם עצם מעצמי וכו' כי מאיש לקחה זאת (בראשית ב, כג).

וכמה אנון דאתמר בהו: וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו וכו' (שמות לה, י) דעבדין לה בגין כל ישראל. ואלין צדיקיא דמתקני תקונין דשכינתא, אי תימא דלגדמיהון לחוד עבדין. לאו הכי. אלא וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו, לאתקנא בגין כלם. ואית דאיהו לחודה יכיל לאתקנא בגין כל ישראל, כדאמרינן: ויקם משה את המשכן (שם מ, יח). דהא כל אלין עובדין אתעבידו בתקונא כל חד בדילה. אבל כלא לא אשתלים ולא אתתקן אלא ע"י דמשה, דאיהו שקול ככל ישראל.

ובאנון חכמי לב אתמר וכלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו וכו' (שם לא, ו) חכמה דא שכינתא. דמאן דשכינתא לא שריא בעובדוי לית עובדוי עובדין, דלא מתקבלין קמי מלכא, דכתיב כי אם בואת יתהלל המתהלל וכו' (ירמיה ט, כג).

18. עיין כללות האילן ה, ג-ד, שערי רמח"ל עמ' רעד.

19. עי' ת"ז תי' יט, מ, ע"א.

20. הקדמת ת"ז, ו, ע"א; ת' יח, לב, ע"ב, ת' יט, מא, ע"ב: "שכינתא תתא אתקרי מחשבה".

21. שהשכינה היא המעשה, עי' זהר חדש יתרו מב, ע"ב.

22. זאת דהיינו השכינה, זהר האזינו, רצז, ע"ב; ת"ז, תי' יט, מ, ע"א; תי' כ, נו, ע"א; תי' סד, צה, ע"ב; ת"ח תיקון טו.

23. ועי"ש תי' ד, יט, ע"א; ועוד הרבה מקומות בזה: עיין אדיר במרום עמ' לז-לט, על תיקון השכינה שהוא

שמי שלא מצויה השכינה במעשיו, נאמר בו: מי בקש זאת מידכם רמס חצרי (ישעיה א, כ), זו "זאת" [השכינה], שלא מצויה במעשיו. ולפיכך, רמס חצרי קורא להם, כמו שנאמר: ושאר אברגלה רפסה (דניאל ז, ט). שפצד הקדשה נאמר: ודרך גבר בעלמה (משלי ל, ט), זה דרך המלך [שכינה] שנאמר בה: דרך המלך גלף לא נטה ימין ושמאל (במדבר כז, ו), אלו ישמעאל ועשו. אבל מספרא אחרא: ברגלה רפסה ודאי, רמס חצרי.

דמאן דלא אשתפחת שכינתא בעובדוי, אתמר בה: מי בקש זאת מידכם רמס חצרי (ישעיה א, יב) דא זאת, דלא אשתפחת בעובדיהו. ובגין כך רמס חצרי קרי להו, פדאמרינן: ושאר אברגלה רפסה (דניאל ז, ט). דמסטר קדישא אתמר ודרך גבר בעלמה (משלי ל, ט) דא דרך המלך, דאתמר בה: דרך המלך גלף לא נטה ימין ושמאל (במדבר כ, ז) אלין ישמעאל ועשו. אבל מספרא אחרא, ברגלה רפסה ודאי רמס חצרי.

והמשפלים יזהרו פזהר הרקיע ומצדיקי הרבים וגו'. מצדיקי הרבים – הם החכמי לב שדברנו לעיל, שמתקנים כל אחד תקונו למען כלל ישראל. אבל: המשפילים – אלו משה ושני משיחים, שעומדים להשיגה על כל האחרים, בבחינת: וביאו את המשפן אל משה (שמות לט, ג), שהנה הם לוקחים תמיד את כל התקונים של כלם, להשלים הדברים כמו שראוי.

והמשפלים יזהרו פזהר הרקיע ומצדיקי הרבים וכו'. מצדיקי הרבים אלין חכמי לב דאתמר, דמתקנין כל חד תיקונה לכלהו ישראל. אבל המשפילים אלין משה ותרין משיחין, דקימין לאשגחא על פלהו אחרנין, פגון וביאו את המשפן אל משה (שמות לט, ג) דהא אנון נטלין תדיר כל תקונא דכלהו, לאשלמא מלין פדקא יאות.

ובמשפן, [נמצא] שם השם הקדוש אר"י, ובפנימיותו הו"ה, להתחבר בחבור אחד. אחר כך השם [הקדוש] מתחלק לאותם מחנות שנמצאים סביבו. בסדר זה, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, אות לכל שבט. שלשה שבטים לכל מחנה. ובכל

ומשפנא תמן שמא קדישא אדני ולגו הוי"ה, לאתחברא בחבורא חד. לבתר אתפרש שמא לאנון טקסין דקימין סחרניה. פגונא דא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד את לכל שבטא. תלת שבטין לכל טקסא. ובכל טקסא

התיקון העיקרי שמוטל על החסידים לעשות, וז"ל: "וצריך שתדע כי עיקר הפעולה שצריך האדם לעשות, הוא לכוון דרכיו והליכתו לתיקון השכינה".

מַחֲנֵה עוֹמֶדֶת בְּפָנֵימֵיּוֹתוֹ אוֹת אַחַת
 מִשְׁמוֹ הַקְדוֹשׁ הוּי"ה, כְּסֶדֶר זֶה, יו"ד
 ה"א וְאו"ו ה"א. לְפִיכֵה, הַמִּשְׁכָּן
 עוֹמֵד בְּאַמְצֵעַ, וְהַמַּחֲנֵה מִתְחַלְקִים
 סְבִיב, לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִקּוֹן שְׁלֵם
 כְּמוֹ שְׂרָאוּי.

קָאִים מְלִגּוֹ אֶת חַד מִשְׁמָא קְדִישָׁא
 הַיּוֹי"ה, כְּגוֹנָא דָּא יו"ד ה"א וְאו"ו
 ה"א. בְּגִין כְּדָּ מִשְׁכָּנָא קָאִים
 בְּאַמְצֵעִיתָא, וְטַקְסִין מִתְפָּרְשֵׁן סַחְרָגָה,
 לְמַהְיִי יִשְׂרָאֵל בְּתִקּוֹנָא שְׁלִים כְּדָקָא
 יְאוּת.

תקוון שביעי

גילוי שכינה

ולכל היד החזקה במדברא. ולכל המורא הגדול בזמנא דכתיב היום הזה אחל תת פחדך ויראתך וכו' (דברים ב, כה). דעך לא אתתקנת שכינתא בתקונא שלימ, יד החזקה אצטריכת למיקם לקבל פמה אנון מסאבין. אבל פיון דאתתקנת, מיד מורא גדול אשתפח, ורזא דא גלוי שכינה. דשכינתא עד דלא קימת בתקונהא, אתטמרת דלא לאתחזאה, ובין כך ומתתקנתא פדקא יאות. פיון דאשתלימת לאתתקנא, אתגליאת בתקפה, ודחילו דילה נפיל על פלהו קליפין.

ולכל היד החזקה – במדבר. ולכל המורא הגדול, בזמן שפתיב: היום הזה אחל תת פחדך ויראתך וגו' (דברים ב, כה). שעד שלא נתקנה השכינה בתקוון שלימ, היד החזקה צריכה לקום פנגד פמה מאלו הטמאים. אבל פיון שנתקנת, מיד מורא גדול נמצא, וסוד הענין הוא גלוי שכינה. שכל זמן שהשכינה לא נמצאת בתקוניה, מסתתרת שלא להראות, ובין כך ובין כך נתקנת כמו שראוי. פיון שנשלמת להתקן מתגלית בחזקה, והפחד שלה נופל על כל הקלפות.

בגונא דא מלכות בית דוד לא אתגליאת מיד. אלא בזמנא דעלו ישראל לארעא, קימו בשופטים עד שאול. ורזא דא דעך שכינתא לא אתישבת באתרה פדקא יאות. אמאי? אלא אנון עממין דאשאריו ישראל בארעא, גרמו דא דלא לאתישבא תמן שכינתא פדקחזי. בגין כך באנון שופטים קימו ישראל. ורזא

באופן זה, מלכות בית דוד, לא נגלתה מיד. אלא, בזמן שנכנסו ישראל לארץ, עמדו להם שופטים עד שאול. וסוד הענין הוא שעדין השכינה לא נתישבה במקומה כמו שראוי. ולמה? אלא אתם העמים שהשאירו ישראל בארץ (עי' שופטים, פ"ב), גרמו זה שלא נתישבה שמה השכינה פראוי. לפיכך נתקיימו ישראל על ידי השופטים. וסוד הדבר,

1. בהרבה מקומות מסביר רבינו הרמח"ל את סוד הסתרת פנים, וענינה בנושא דידן, הגם שמסתתרת השכינה אבל בד בבד נעשה תיקונה, וכן על דרך זה פירש הרמח"ל ענין הגלות של ישראל שבזמן שהם בין העמים הקב"ה מכין להם תיקוניהם. עיין מ' הגאולה בהתחלה; תקט"ו תפלות, עי' נושא השכינה במבוא.

שׁוֹפֵט הוּא מְצַד צְדִיק [יְסוֹד],² שְׁמֵשְׁלִים [הַתְּקוֹן] בְּעִבּוֹר הַשְּׂכִינָה, שְׁלֵא יִכְלֶה לְהַתְּנַלּוֹת.

דְּמֵלֶה שׁוֹפֵט מְסַטְרָא דְצְדִיק, דְּאִשְׁלִים בְּגִין שְׂכִינְתָא דְלֹא יִכְלֵת לְאַתְגְּלָאָה.

עַד שְׂבֵא שְׂאוּל, שְׂאוּ הַתְּחִיל לְקַחַת הַמְּלָכוֹת [הַשְּׂכִינָה]. וְשְׂאוּל זֶה צְדִיק,³ וְהַשְּׂכִינָה הַתְּחִבְרָה עִמּוֹ יוֹתֵר בְּגִלּוּי, וְלִפְיִכְךָ לְקַח הַמְּלָכוֹת, אָבֵל לֹא הַתְּקִימָה. עַד שְׂבֵא דָוִד, וְהַמְּלָכוֹת עִמְדָה בְּמִקּוּמָה. וְסוֹד הַדְּבָר הוּא: שְׂאוּל נִמְשַׁח בְּפֶךְ וְלֹא נִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ, דָּוִד בְּקֶרֶן וְנִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ⁴ (מְגִילָה י"א). וְסוֹד הַדְּבָר, שְׂאוּל בְּצְדִיק עוֹמֵד [דְּהִינּוּ בְיִסוֹד], וּבְגִלָּל הַשְּׂכִינָה שְׁהַתְּחִבְרָה לְהַתְּנַלּוֹת בּוֹ לְקַח הַמְּלָכוֹת, וְזֶה [סוֹד] הַפֶּךְ וְדָאִי. וּבְגִלָּל [שְׁהַמְּלָכוֹת] לֹא הִיְתָה בְּמִקּוּמָה, לֹא הַתְּקִיִם. אָבֵל דָּוִד הוּא [אוֹחִז בְּמִדַּת] הַמְּלָכוֹת. וְכֹאשֶׁר הַצְּדִיק הַתְּחִבֵּר בּוֹ לְקַח הַמְּלָכוֹת כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וְזֶה [סוֹד] הַקֶּרֶן,⁵ לְפִיכְךָ נִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ. אִז עִמְדָה הַשְּׂכִינָה בְּמִקּוּמָה [הִינּוּ בְּדוֹר] כְּמוֹ שְׂרָאוּי.

עַד דְּאִתִּי שְׂאוּל כְּדִין שְׂאִרִי לְנֻטְלָא מְלָכוּתָא. וְשְׂאוּל דָּא צְדִיק, וְשְׂכִינְתָא אֶתְחַבְרַת בֵּיהּ בְּגִלּוּיָא נְתִיר, וּבְגִין כְּךָ נֻטִיל מְלָכוּתָא, אָבֵל לֹא אֶתְקִימַת. עַד דְּאִתָּא דָּוִד וּמְלָכוּתָא בְּאַתְרָה אֶשְׁתַּכַּחַת. וְרָזָא דָּא שְׂאוּל אֶתְמַשַׁח בְּפֶךְ וְלֹא נִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ, דָּוִד בְּקֶרֶן נִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ (מְגִילָה י"ד). וְרָזָא דְּמֵלֶה שְׂאוּל בְּצְדִיק קְאִים, וּבְגִין שְׂכִינְתָא דְּאֶתְחַבְרַת לְאַתְגְּלָאָה בֵּיהּ נֻטִיל מְלָכוּתָא, וְדָא כְּךָ וְדָאִי. וּבְגִין דְּלָאוּ בְּאַתְרָה הָוֵה, לֹא אֶתְקִיִם. אָבֵל דָּוִד בְּמְלָכוֹת אִיהוּ. וְכַד צְדִיק אֶתְחַבֵּר בֵּיהּ נֻטִיל מְלָכוּתָא בְּדָקָא יְאוּת, וְדָא קֶרֶן, בְּגִין כְּךָ נִמְשַׁכָּה מְלָכוּתוֹ. כְּדִין קְיַמַת שְׂכִינְתָא בְּאַתְרָה בְּדָקָא יְאוּת.

עַד שְׂבֵא יִרְבְּעָם, שְׁהָרִי אִז נִפְרְדּוּ צְדִיק [יְסוֹד] מְצַדְק [מְלָכוֹת],⁶ וְזֶה יִרְבְּעָם

עַד דְּאִתָּא יִרְבְּעָם, דְּהָא כְּדִין אֶתְפְּרָשׁוּ צְדִיק מְצַדְק, וְדָא יִרְבְּעָם מְשַׁבְטָא

2. עי' זוהר משפטים קיז, ע"ב; אגרות רמח"ל, אוצרות רמח"ל עמ' שיא, "אך בתחלה לא זכו ישראל שיהיה להם מלך, כי עדיין לא נתקנו הדברים כראוי, רק שופטים עמדו להם מצד היסוד, כי כן צריך להנהגה. אבל אחר כך התחילה בהם המלוכה וזה בימי שאול..." וז"ס "שאוּל נחבא אל הכלים" וידוע שמלכות בחינת כלים.
 3. עי"ש.
 4. הוריות יב, ע"א; כריתות ו, ע"א; ילקוט שמעוני שמואל א, ב, סימן פא; שם מלכים א, פ"א, סימן קסח.
 5. עי' זהר לך לך ח"א, צו, סע"א.
 6. זהר פנחס רלו, ע"א; על ירבעם בן נבט שהיה מיועד למשיח בן יוסף, עי' קנאת ה' צבאות עמ' קד-קה. על ירבעם שהיה בבחינת צדיק כשהיה צעיר; עי' מדרש נעלם, בראשית, מ' חנוך בן ירד: "ירבעם בן נבט, דכד הוה רביא הוה זכאי וטב"; שם, אחרי מות.

משכט יוסף, [שפחיתו] צדיק ודאי.
רחבעם מורעו של דוד, [שפחיתו]
מלכות. וכיון שנפרדו זה מזה, נתפלגה
מלכות ישראל עד שנחרב המקדש.

ומי גרם כל זה? אלא בגלל שקבל דוד
לשון הרע. שמי שמקבל לשון הרע
גורם לאותה לשון העליונה שהיא
צדיק, לפרוש מבת זוגו [השכינה].
[ולכן] נאמר בשכינה: נאלמתי דומיה?
(תהלים לטג). ולפיכך נאמר: ירבעם
ורחבעם יחלקו את המלכות (שבת נו,
ב). ודוד התפלל ואמר: נאלמתי דומיה
החשיתי משוב וגו'. זה בגלל לשון הרע
שקבל מציבא, והתרגו על מפישת, עד
שאמר לו [לציבא]: הנה לך כל אשר
למפישת (שמואל ב טז, ד). זה מה
שפתוב: חם לפי בקרבי בהניגי וגו'
דברתי בלשוני (תהלים שם, ד), והו החטא
על שאמר דברים מתוך כעס: הנה לך
(וגו') [כל אשר למפישת]. וזהו שגורם
לחלוקת המלכות ודאי.

לפיכך [אמר דוד]: הודיעני יהוה קצי
(תהלים שם, ה) זה קץ הימין, בו [נאמר]:
והיו לאחדים בדרך (יחזקאל לו, ז),
במשיח בן יוסף ומשיח בן דוד, לחבר
מה שנפרדו בראשונה בירבעם
וברחבעם. לפיכך: הודיעני יהוה קצי

דיוסף, צדיק ודאי. רחבעם מזרעא
דדוד, מלכות. וכיון דאתפרשו דא מן
דא, אתפלג מלכו דישראל, עד
דמקדשא אתחרב.

וכל דא מאן גרים. אלא בגין דקבל דוד
לשון הרע. דמאן דמקבל לשון הרע
גרים לההוא לישנא עלאה דא צדיק,
לאתפרשא מבת זוגה. ואתמר בשכינתא
נאלמתי דומיה (תהלים לט, ג). ובגין כך
אתמר ירבעם ורחבעם יחלקו את
המלכות. ודוד צלי ואמר נאלמתי
דומיה החשיתי משוב וכו'. דא בגין
לשון הרע דקביל מציבא ואתרגיו על
מפישת, עד דאמר לה הנה לך כל
אשר למפישת (שמואל ב טז, ד). הדיא
הוא דכתיב חם לפי בקרבי בהניגי וכו'
דברתי בלשוני (תהלים לט, ד) דא חובא
דאמר מלין מגו רגזא, הנה לך וכו'.
ודא גרים לה חלוקא דמלכותא ודאי
(שבת נו:).

בגין כך הודיעני ה' קצי (תהלים לט, ה)
דא קץ הימין, דבה: והיו לאחדים בדרך
(יחזקאל לו, ז) במשיח בן יוסף ומשיח
בן דוד, לאתחברא מאי דאתפרשו
בקדמיתא בירבעם ורחבעם. בגין כך
הודיעני ה' קצי וכו' ואדעה מה חדל

7. עי' שבת נו, ע"ב.

8. זהר פנחס ח"ג, רנ, ע"א.

9. עי' ת"ז סט, קה, ע"א.

וְגו' וְאֲדַעַה מִה חֲדַל אֲנִי, [דְּהִינוּ לְכַמּוֹה
זְמַן אֲנִי] מַחוּץ לְמַלְכוּת. נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל
בְּזַמְנָה אֲצֻטְרִיף לְמַהוּי וְדַאי.

וְהַשְׁכִּינָה, עַד שְׁלֹא נִתְקַנָּה, אֵינָה
מִתְגַּלִּית, לְפִיכֵךְ, בְּכֹל הַיָּמִים שֶׁהָיוּ
יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּר, הַצֵּרֶד לֹא לְמוֹשֶׁה
לְהַתְגַּבֵּר הַרְבֵּה פִּנְגֵד כֹּל בּוֹחֹת
הַטְּמֵאָה, וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה וְדַאי. בֵּינון
שְׁתַּקְנָה הַשְׁכִּינָה [בְּתַקְמַת הַמִּשְׁפָּן]
וְנִגְלִית: מִיָּד [פְּתוּב]: הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל
תַּת פְּחָדֶךָ וְגו' (דְּבָרִים ב, כה) - וְלִכְל
הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל. מִתִּי נִתְקַנָּה? אֵלֶּא בְּזַמֵּן
שְׁנֵאמֹר: עָלֵי בְּאֵר עֲנֵנוּ לָהּ (בְּמַדְבָּר כ"ז),
וְזֶה כִּבְר נִתְבְּאֵר.¹⁰

לְפִיכֵךְ: וְאַתְחַנֵּן אֶל יְהוָה בְּעַת הַהִיא
לְאֹמֹר (דְּבָרִים ג, כג), בְּעַת הַהִיא דִּיקָא,
שְׁפָכֶר עֲלֵתָה הַשְׁכִּינָה עַל יָדוֹ וְנִתְקַנָּה.
יְהוָה אֱלֹהִים אֶתָּה הַחֲלוּת וְגו' (שֵׁם,
שֵׁם, כד) עַל פִּי מַה שְׁנֵאמֹר: הַיּוֹם הַזֶּה
אֶחָל וְגו' (שֵׁם ב, כה) [אַחַר תְּחִלַּת
הַתְּקוּן]. אֲבָל: אֶתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת
אֶת עֲבֻדְךָ וְגו' - שְׁתַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הוֹדִיעַ לֹא דְרַכּוּי, מִתִּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶסֶד
- דְּרַגָּה שֶׁל יָמִין, וּמִתִּי בְּשִׂמְאֵל. עַל דְּרַךְ
שְׁפָתוֹב: לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֻדְךָ אֶת גְּדֻלְךָ
- זֶה יָמִין. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה - זֶה
שְׂמֵאל.¹¹ וּמוֹשֶׁה הַתְּגַבֵּר בּוֹז הַיָּד הַחֲזָקָה
הַרְבֵּה וְהַצְּלִיחַ, אִזּוּ [אָמַר]: אֲעַבְרָה נָא

אֲנִי לְכַר מִמְּלְכוּתָא. אֲשַׁתְּכַח דְּכִלְא
בְּזַמְנָה אֲצֻטְרִיף לְמַהוּי וְדַאי.

וְהַשְׁכִּינָה עַד דְּלֹא אֶתְתַּקְנָת לָא
אֶתְגַּלִּיאת. בְּגִין כֶּף דְּכָל יוֹמִין דְּהוּוּ
יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּרָא, אֲצֻטְרִיף לָהּ לְמוֹשֶׁה
לְאֶתְתַּקְפָּא סְגִי לְקַבֵּל כְּלָהּ מִסְּאָבִין,
וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה וְדַאי. בֵּינון דְּאֶתְתַּקְנָת
שְׁכִינְתָא וְאֶתְגַּלִּיאת, מִיָּד הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל
תַּת פְּחָדֶךָ וְכוּ' (דְּבָרִים ב, כה), וְלִכְל
הַמּוֹרָא הַגְּדוֹל. אֵימְתִי אֶתְתַּקְנָת? אֵלֶּא
בְּזַמְנָא דְכְּתִיב עָלֵי בְּאֵר עֲנֵנוּ לָהּ (בְּמַדְבָּר
כ"ז) וְזֶה אִוְקְמוּהָ.

בְּגִין כֶּף וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהִיא
לְאֹמֹר (דְּבָרִים ג, כג) בְּעַת הַהִיא דִּיקָא,
דְּכִבְר סֻלְקַת שְׁכִינְתָא עַל יָדוּי וְאֶתְתַּקְנָת.
ה' אֱלֹהִים אֶתָּה הַחֲלוּת וְכוּ' בְּדֵאמְרֵינוּן:
הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל וְכוּ' (שֵׁם ב, כה). אֲבָל
אֶתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֻדְךָ וְכוּ'
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדַע לָהּ אֶרְחִין
דִּילָהּ, אֵימְתִי לְאֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶסֶד דְּרַגָּא
דִּימִינָא, וְאֵימְתִי בְּשִׂמְאֵלָא. דְּכְתִיב
לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֻדְךָ אֶת גְּדֻלְךָ דָּא יְמִינָא,
וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה דָּא שְׂמֵאלָא. וּמוֹשֶׁה
בְּהֵאֵי יָד הַחֲזָקָה אֶתְתַּקַּף סְגִי וְאַצְלַח,

10. עי' זהר וילך ח"ג, רפו, ע"א; עץ חיים שער לב, פ"ז; עי' לעיל תי' ד.

11. עי' זהר פנחס ח"ג, רמו, ע"ב.

בְּדִין אַעֲבֶרָה נָא וְאַרְאֶה הַשְּׁתָּא דְתַקְוֵנָא
נְמִי סְלִיק בִּידְאִי, דְכְתִיב אַחֲלֵ תַת פְּחָדְךָ.

וְאַרְאֶה (שם שם, כה) – עֲכָשְׁוּ שְׁהִתְקוּן
גַּם עֲלֵה בְּיָדִי, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: אַחֲלֵ תַת
פְּחָדְךָ.

וְאִי תִימָא אִימְתִי אַחְזִי לֵה רְזִין אֲלִין.
אֲלֵא בְּסִנְה אַחְזִי לֵה וְדֵאִי, בְּהֵהוּא מְטָה
דְּאִתְמַר בְּה: וַיְהִי לְנַחֲשׁ (שמות ד, ג)
דְּהָא מְטָה דָּא אַתְהַפֵּךְ מִטּוֹב לְרַע וּמִרַע
לְטוֹב. וְאִית מְטָה הָאֱלֹהִים לְשִׁמְאֲלָא,
מְטָה מִשָּׁה לִימִינָא. אֲבָל הֵכָּא אֲוִלְיָף לֵה
רְזָא, שְׁלַח יָדְךָ וְאַחְזֵ בְּזַנְבוֹ (שמות ד, ד).
דְּהָא בְּזַמְנָא דְנַחֲשׁ דָּא אַתְעַר, אֲצִטְרִיךְ
מִיָּד לְמִיקָם לְקַבְּלָה וְלֵאחֲדָא בְּזַנְבָּא
דִּילָהּ, דְבַהּ מַחִי. לְתַפְסָא בְּה דְלֵא תַחֲרַב
עֲלִמָּא. בְּגִין כֶּךָ וְאַחְזֵ בְּזַנְבוֹ, כְּגוֹן אַחְזֵו
לְנוּ שׁוּעֵלִים (שיר ב, טו) דְלֵא יַחֲרַבוּן
לְעִלְמָא. בְּמֵאִי יַתְפֹּס בְּה. אֲלֵא שְׁלַח יָדְךָ
דָּא שְׁמֵאֲלָא, בְּה וְאַחְזֵ בְּזַנְבוֹ וְדֵאִי. מִיָּד
וַיְהִי לְמְטָה בְּכַפּוֹ (שמות ד, ד) דְּכַדִּין
אֲשַׁתְּכִיךָ בְּאַתְרָה. וְכִינּוֹן דְּאֲשַׁתְּכִיךָ הָאִי
רַחֲמֵי יַתְעֲרוֹן בְּכֻלָּא. בְּגִין כֶּךָ וַיְהִי
לְמְטָה בְּכַפּוֹ. וּבְגִין דָּא אַתְהּ הַחֲלוּתָ
לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ בְּסִנְה. אֶת גְּדִלְךָ דָּא
יְמִינָא. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזִיקָה, שְׁלַח יָדְךָ
וְדֵאִי.

וְאִם תֵּאמַר, מְתִי הֲרָאָה לוֹ [הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא] סוּדוֹת אֲלוֹ? אֲלֵא בְּסִנְה
הֲרָאָה לוֹ בְּוִדְאִי: בְּאוֹתוֹ מְטָה שְׁנֵאמַר
בו: וַיְהִי לְנַחֲשׁ (שמות ד, ג), שְׁהִירִי מְטָה
זֶה הַתְּהַפֵּךְ מִטּוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב.¹²
וַיֵּשׁ מְטָה הָאֱלֹהִים לְשִׁמְאֵל וּמְטָה מִשָּׁה
לְיָמִין.¹³ אֲבָל כְּאֵן לְמַד אֶתוֹ [הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא] סוּד: שְׁלַח יָדְךָ וְאַחְזֵ בְּזַנְבוֹ
(שם, שם, ד), שְׁהַנְּחָה בְּזַמְנָא שְׁנַחֲשׁ זֶה
מִתְעוֹרֵר, צְרִיךְ מִיָּד לְקוּם כְּנַגְדוֹ וְלֵאחְזֵו
בְּזַנְבֵי שְׁלוֹ – שְׁבוּ [הוּא] מִכְּהָ¹⁴ –
לְתַפּוֹס אוֹתוֹ, שְׁלֵא יַחֲרַב הָעוֹלָם.
לְפִיכְדָּ: וְאַחְזֵ בְּזַנְבוֹ, עַל דְּרָךְ [שְׁפָתוֹב]:
אַחְזֵו לְנוּ שׁוּעֵלִים (שיר ב, טו), שְׁלֵא
יַחֲרִיבוּ הָעוֹלָם. בְּמָה יַתְפּוֹס בו? אֲלֵא
שְׁלַח יָדְךָ – זוּ [יָד] שְׁמֵאֲלָא, בְּה: וְאַחְזֵו
בְּזַנְבוֹ וְדֵאִי. מִיָּד [מֵה פְּתוֹב]: וַיְהִי לְמְטָה
בְּכַפּוֹ (שמות שם, שם), שְׁאֵז נִשְׁתַּתַּק
[הַנַּחֲשׁ] בְּמִקְוֵמוֹ. וְכִינּוֹן שְׁמִשְׁתַּתַּק זֶה,
רַחֲמִים יַתְעוֹרְרוּ בְּפֹל. לְפִיכְדָּ: וַיְהִי
לְמְטָה בְּכַפּוֹ. וּבְגִלָּל זֶה [אֲמַר מִשָּׁה]:
אַתְהּ הַחֲלוּתָ לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ –
בְּסִנְה. אֶת גְּדִלְךָ – זוּ יָמִין. וְאֶת יָדְךָ
הַחֲזִיקָה – שְׁלַח יָדְךָ [שְׁמֵאֲלָא – גְּבוּרָה]
וְדֵאִי.

12. עי' ת"ז תי' ס' צג, ע"ב, קנאת ה' צבאות, גנזי רמח"ל עמ' צח.

13. עי' גם בזהר בשלח ח"ב מח, ע"א, כללות האילן ז, ה.

14. עי' זהר פקודי ח"ב, רסח, רע"ב.